

POGLED IZ JUŽNE AMERIKE (HTTPS://MIMLADI.HR/CATEGORY/POGLED-IZ-JUZNE-AMERIKE/)

“Hrvatsku se na jednaki način voli od Njemačke pa do Sjeverne i Južne Amerike” – o demografiji s profesorom Štercom

Damir Kopljar (https://Mimladi.Hr/Author/Damir-Kopljar/)

- Prije 2 Mjeseca (https://Mimladi.Hr/2023/09/29/Hrvatsku-Se-Na-Jednaki-Nacin-Voli-Od-Njemacke-Pa-Do-Sjeverne-I-Juzne-Amerike-O-Demografiji-S-Profesorom-Stercom/)

8 Min.

(https://mimladi.hr/wp-content/uploads/2023/08/isabela-kronemberger-Hfn_mJt9ks4-unsplash-scaled.jpg)

Zadovoljstvo nam je prezentirati intervju s našim poznatim **demografom Stjepanom Štercom** na temu povratka hrvatske dijaspor **iz Južne Amerike**. Ideja o dubljem istraživanju fenomena hrvatske dijaspor te stavljanju naglaska na povratnike iz Južne Amerike nastala je prošle godine u kontekstu **razgovora i rasprava koje su članovi Svjetskog saveza mladih Hrvatska (SSMH) održavali na temu demografije i povratka iseljenog hrvatskog stanovništva u svoju domovinu**. Vijeće za elektroničke medije na sjednici održanoj 30. ožujka ove godine donijelo je odluku o raspisivanju **Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama**, stoga je **uredništvo portala Mimladi.hr u suradnji s Damiirom Kopljiarem**, autorom ovog i budućih tekstova, prijavilo projekt unutar čijeg su okvira odobrena financijska sredstva za objavljivanje **10 tekstova na temu povratka hrvatske dijaspor iz Južne Amerike**.

Izvor: Unsplash

- **Prije razgovora o povratku hrvatske dijaspor, volio bih s Vama prokomentirati rezultate popisa stanovništva koji je pokazao da nas je danas manje od četiri milijuna.**

Ovakvi rezultati ne bi smjeli nikoga čuditi. Ovo je trenutno najvažnija tema hrvatske sadašnjosti i budućnosti bez obzira na to što mnogi iz političkog sustava o ovoj temi uopće ne žele razgovarati. Trendovi i pokazatelji nagovještavaju su osjetan pad stanovništva i demografski slom. Štoviše, iz ove perspektive možemo s velikom sigurnošću tvrditi kako **u popisu stanovništva iz 2021. godine postoji i određen dio fiktivnog stanovništva**, a čine ga **stanovništvo koje se u proteklim godinama odselilo** (recentno iseljeno stanovništvo), **stanovništvo s hrvatskim dokumentima i dvostrukim državljanstvom te stanovništvo koje je nakon Oluje napustilo Hrvatsku**. Uz podatke o iseljavanju koji su poražavajući, još su šokantniji podaci o prirodnom padu stanovništva. **Samo u 2021. godini u Hrvatskoj smo imali 27 tisuća više umrlih nego rođenih osoba** i to mora zabrinuti svakoga racionalnog, a pogotovo sve one koji rade gospodarske, demografske i ine projekcije. **Samo u zadnje dvije godine u razlici broja rođenih i umrlih Hrvatska je izgubila preko 50 tisuća ljudi.**

- **Kad govorimo o iseljavanju, možemo li utvrditi da je iseljavanje proces koji u Hrvatskoj ima svoju dugu tradiciju?**

Nažalost, možemo upravo to utvrditi. **Ovo što trenutno doživljavamo zapravo je četvrti migracijski val koji je zahvatio Hrvatsku od početka 20. stoljeća.** Ovaj četvrti val posebno se intenzivirao nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju, iako su demografi upozoravali kako će se upravo to i dogoditi. Ovim procesom u Hrvatskoj **nestaje najvrjedniji resurs kojega naša zemlja ima**, a to je demografski vezan za mladu i obrazovanu populaciju. **Iseljavanje mladih donosi dugoročno izuzetno negativne posljedice**, a jedna od njih zasigurno je i ubrzavanje prirodnog pada stanovništva u Hrvatskoj jer iseljeni mladi svoju obitelj ne formiraju ovdje, već u inozemstvu.

- **Trebamo li smatrati izgubljenima ljude koji su odlučili napustiti Hrvatsku i trenutno žive u nekoj drugoj zemlji?**

Naravno, ne bi. Postoje zemlje koje svojim primjerom pokazuju kako to ne mora biti slučaj, a primjer takve zemlje je Irska u kojoj postoji **funkcionalno uključivanje iseljenog stanovništva u ekonomski, društveni, politički i ukupni život**. Irska je danas jedna od najmlađih europskih populacija i provodi racionalnu, plansku i selektivnu imigraciju poticajnim modelima jer im je bitno koga u svoju državu dovesti. **Ovakav primjer trebala bi slijediti i Hrvatska**, a selektivna imigracija sličnog ili istog kulturnog podrijetla daje odmah demografske rezultate jer u toj migraciji primarno sudjeluje mlado stanovništvo i mlade obitelji s djecom. Sličnu politiku provodi i Izrael.

- **U prethodnom odgovoru objasnili ste kako irski model djeluje i zašto ga smatrate dobrim za Hrvatsku, no tu se pojavljuje jedan problem. Sudbina irskih migranata koji su otišli u Ameriku nije ista sudbini Hrvata koji danas odlaze u Njemačku, a ranije su odlazili i u Sjevernu i Južnu Ameriku. Odlaskom u SAD Irci nisu izgubili svoj jezik, a samim time u velikoj su mjeri uspjeli sačuvati i svoju kulturu. Irci su kao katolici dugo bili proganjani i diskriminirani u SAD-u što se pozitivno odrazilo na očuvanje njihovog posebnog identiteta, a s druge strane kad Hrvati napuste Hrvatsku slove kao stanovništvo koje se veoma brzo integrira u društvo u koje odlazi što je zapravo eufemizam za asimilaciju i gubitak vlastitog nacionalnog identiteta. Imajući ovo na umu postavlja se pitanje može li se irski model bez ikakve dorade primijeniti na Hrvatsku?**

Dorada je nužna, kao uostalom i **uvažavanje posebnosti**. Ovaj irski model može nam samo poslužiti kao orijentir prilikom promišljanja i donošenja vlastitih demografskih strategija. Mogu Vam dati nekoliko konkretnih primjera iz kojih ćete vidjeti kako stvari funkcioniraju na svakodnevnoj razini. Irska nije svojem stanovništvu samo rekla: „Vratite nam se vi“ i nakon toga očekivala veliki povratak. Irska je napravila poticajne modele prema svojem stanovništvu koji su se primarno fokusirali na investicije. Irska je odlučila svaku investiciju iseljenog stanovništva osloboditi na deset godina poreza na dobit. **Hrvatska nije razvila nikakve poticajne modele povratka svojega stanovništva**. Ako pogledamo naše iseljeno stanovništvo u Južnoj Americi jasno je da se tamo nalazi veliki broj ljudi koji bi se rado vratilo u Hrvatsku. Trenutno se u Južnoj Americi živi u nepovoljnijim uvjetima nego što su u Hrvatskoj. Prema tim ljudi treba usmjeriti imigracijsku politiku kroz jasno razrađene poticajne modele. **Procjene su kako u ovom trenutku država raspolaže s 30 tisuća stanova u svome vlasništvu, a također se i velike površine zemlje nalaze u državnom vlasništvu. Svi ovi resursi mogu poslužiti kao privlačan faktor u stvaranju strategije za povratak stanovništva iz Južne Amerike.** Vladina ponuda povratnicima nakon Popisa u visini do 200 tisuća kuna potpore bila je promašena jer je zapravo riječ o ishitrenoj reakciji političara na višedesetljetno nedjelovanje po pitanju demografije.

- **Treba li se Hrvatska bojati imigracija, odnosno dolaska stranog stanovništva? Postoji li u Hrvatskoj, na državnoj razini, nekakva imigracijska strategija?**

Hrvatska se ne treba bojati migracija, ali **ono što zabrinjava jest nepostojanje nikakve imigracijske strategije**. Odlukom Vlade ukinute su kvote za dolazak stranih radnike i sada se nalazimo u situaciji interesnog provođenja imigracijske politike od strane poslodavaca, a to nije planska i racionalna imigracija u interesu i demografske obnove. Migracijsku politiku ne bi smjeli provoditi poslodavci, već središnje izvršno tijelo koje je za to i zaduženo. Konceptiju migracijske politike bi trebao postavljati Središnji državni ured koji će biti formiran pri Vladi, a taj bi ured trebao biti iznad ministarstava i na njegovom bi čelu trebao biti potpredsjednik Vlade kako bi mogao usmjeravati rad ureda i ostalih resora zaduženih za demografsku revitalizaciju. Također, **prilikom stvaranja migracijske strategije treba razmišljati o naseljavanju prostora koji su trenutno demografski potpuno ispražnjeni**. Ako se netko odluči živjeti na području Banovine ili Like, onda ta osoba ne bi trebala plaćati istu razinu poraza koju plaćaju ljudi u ostalim dijelovima Hrvatske. Takvu praksu ne brani Europske unija i prisutna je i u drugim članicama. Tako, primjerice, Austrija smanjuje porez kako bi zadržala stanovništvo na svojim visokim alpskim pašnjacima, dok Skandinavske zemlje provode istu politiku kako bi zadržali stanovništvo u svojim borealnim prostorima. Pogledamo li statistiku, vidjet ćemo kako je udio PDV iz brdsko-planinskih prostora izuzetno malen u ukupnom hrvatskom PDV-u i iznosi otprilike 1%. Temeljem ovih podataka jasno je kako se PDV u tim prostorima može u potpunosti ukinuti i na taj način potaknuti doseljavanje i demografski oporavak trenutno opustošenih krajeva. Ista politika može se primijeniti na otocima i ostalim sličnim demografski ispražnjenim prostorima.

- **Možemo li na primjeru sporta vidjeti na koji način Hrvatska može potaknuti svoje iseljeno stanovništvo na povratak i aktivno sudjelovanje u hrvatskom društvu?**

Naravno. Upravo nam Hrvatska nogometna reprezentacija može pokazati na koji način taj proces povratka može funkcionirati. Nogometna reprezentacija postala je na svjetskoj razini prepoznatljiv brend i selektira najbolje kadrove iz domaće i iseljene Hrvatske prema vrijednosnim i identitetskim kriterijima i uz takvu selekciju podiže se na svjetsku razinu. **Ako bi Hrvatska uspjela ostvariti ekonomski ili investicijski model koji bi bio uspješan i iseljenoj Hrvatskoj i privlačan na isti način na koji joj je privlačna nogometna reprezentacija, onda bismo uspjeli ostvariti i na ostalim poljima uspjehe.** Hrvati izvan Hrvatske imaju i razvijaju poseban nacionalni identitet jer među njima postoji velika ljubav i sentiment prema domovini. **Hrvatsku se na jednaki način voli od Njemačke pa do Sjeverne i Južne Amerike.** Naša domovina samo treba pronaći model koji će se pokazati uspješnim u motivaciji iseljene Hrvatske na povratak, a za to su nam potrebni razum i politička volja.

Ovaj tekst objavljen je uz potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama. Naziv projekta je "Pogled iz Južne Amerike – zašto južnoamerički Hrvati dolaze studirati u Hrvatsku?"

TAGOVI :

DEMOGRAFIJA ([HTTPS://MIMLADI.HR/TAG/DEMOGRAFIJA/](https://mimladi.hr/tag/demografija/))POGLED IZ JUŽNE AMERIKE ([HTTPS://MIMLADI.HR/TAG/POGLED-IZ-JUZNE-AMERIKE/](https://mimladi.hr/tag/pogled-iz-juzne-amerike/))POPIS STANOVNIŠTVA ([HTTPS://MIMLADI.HR/TAG/POPIS-STANOVNIŠTVA/](https://mimladi.hr/tag/popis-stanovnistva/))STJEPAN ŠTERC ([HTTPS://MIMLADI.HR/TAG/STJEPAN-STERC/](https://mimladi.hr/tag/stjepan-sterc/))

 Share On Facebook ([HTTPS://WWW.FACEBOOK.COM/SHARER/SHARER.PHP?U=HTTPS://MIMLADI.HR/2023/09/29/HRVATSKU-SE-NA-JEDNAKI-NACIN-VOLI-OD-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://mimladi.hr/2023/09/29/hrvatsku-se-na-jednaki-nacin-voli-od-)

 Share On Twitter ([HTTPS://TWITTER.COM/SHARE?](https://twitter.com/share?)

G+ amir Kopljar ([HTTPS://MIMLADI.HR/AUTHOR/DAMIR-KOPLJAR/](https://mimladi.hr/author/damir-kopljar/))

Damir je student pete godine studija povijesti koji u slobodno vrijeme voli pročitati dobru knjigu, a ponajviše one iz ruske književnosti. Primarno područje njegovog znanstvenog interesa je Domovinski rat. Ujedno, obožava odlaziti u kazalište, a velika strast su mu i sportske aktivnosti.

PRETHODNI ČLANAK

Otvorene su prijave za novi ciklus edukacija "Mladi za dostojanstvo i ljudska prava" ([HTTPS://MIMLADI.HR/2023/09/29/OTVORENE-SU-PRIJAVE-ZA-NOVI-CIKLUS-EDUKACIJA-MLADI-ZA-DOSTOJANSTVO-I-LJUDSKA-PRAVA/](https://mimladi.hr/2023/09/29/otvorene-su-prijave-za-novi-ciklus-edukacija-mladi-za-dostojanstvo-i-ljudska-prava/))

SLJEDEĆI ČLANAK

Najfinije ideje za vikend – donosimo top 5 manje razvikanih pizzerija u Zagrebu ([HTTPS://MIMLADI.HR/2023/09/26/NAJFINIJE-IDEJE-ZA-VIKEND-DONOSIMO-TOP-5-MANJE-RAZVIKANIH-PIZZERIJA-U-ZAGREBU/](https://mimladi.hr/2023/09/26/najfinije-ideje-za-vikend-donosimo-top-5-manje-razvikanih-pizzerija-u-zagrebu/))